

-
- - Voorbeeldleerplan
 - Talentontwikkeling
kunst & cultuur in het
voortgezet onderwijs

SLO • nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling

slo

Voorbeeldleerplan Talentontwikkeling kunst & cultuur in de onderbouw van het vo

Januari 2017

slo

nationaal
expertisecentrum
leerplan-
ontwikkeling

Inhoud

Inleiding	5
Het ontwikkelen van een leerplan	6
Hulpmiddelen	6
Beknopte weergave en aanvulling op Stappenplan visie en beleid	7
Beginsituatie school	9
Voorbeeldleerplan Talentontwikkeling kunst & cultuur vo	10
Voorbeeld van de verdere invulling van de leerlijn Talentontwikkeling binnen kunst & cultuur op het Leyster College	15
Bijlagen	19
Bijlage 1 Talentfolio	20
Bijlage 2 Voorbeeldwerkblad om leerlijn verder invulling te geven	24

Inleiding

Niet iedereen heeft een Tiësto, Halina Reijn, Anouk, Ali B of Victor en Rolf in de klas gehad. Toch hebben zij allemaal eens de kans gekregen hun talenten te ontdekken en verder te ontwikkelen. Hoe staan uw leerlingen er op dit gebied eigenlijk voor? Immers elke leerling beschikt over een unieke mix aan talenten (vaardigheden, kennis, attitude); hoe kunnen zij die bij u op school ontdekken en leren ontwikkelen?

Talentontwikkeling op school

Scholen kunnen verschillende activiteiten ondernemen om getalenteerde leerlingen te ontdekken en extra te stimuleren. Denk aan bijvoorbeeld:

- Aanbieden van verrijkingsmateriaal
- Leerlingen plaatsen in zogenoemde plusklassen
- Hen laten deelnemen aan Olympiades (zoals die voor veel bètavakken worden georganiseerd)
- Hen laten meedoen aan debatwedstrijden
- Gebruik maken van de LOOT- of LOOK-regeling (met het oog op vrijstellingen voor respectievelijk topsporttalenten of talenten op gebied van kunst).

Welke mogelijkheden zijn er voor uw leerlingen wanneer het gaat om talentontwikkeling binnen kunst & cultuur? Richt het onderwijsaanbod van uw school zich op bijvoorbeeld alleen uitschieters en toptalenten en is er voor hen sprake van specialistisch en individueel maatwerk? Of staan talentlessen open voor alle leerlingen en kunnen zij hun eigen interesses en affiniteiten ontdekken en verder ontwikkelen? Heeft uw school een leerlijn talentontwikkeling met naast sport of science ook een klas voor kunst & cultuur? Of.....?

Richting en structuur

Het Voorbeeldleerplan Talentontwikkeling kunst & cultuur wil als hulpmiddel en inspiratiebron fungeren en is te gebruiken bij het uitwerken van een leerplan voor de eigen school. Als voorbeeld geeft het richting en structuur bij het maken van eigen leerplankundige keuzes met betrekking tot onder meer het formuleren van een visie op talentontwikkeling, het bepalen en formuleren van leerdoelen en leerinhouden en het ontwikkelen van hierbij passende leeractiviteiten.

De school en/of vaksectie kunstvakken zal tijdens een dergelijk ontwerpproces voortdurend keuzes moeten maken. Voor wie en op welk moment is er tijd voor talentontwikkeling binnen kunst en cultuur? Gaat het tijdens die lessen om enkele of meerdere kunstdisciplines? Ligt het accent tijdens de lessen op het vergroten van de betreffende (talent)vaardigheden, het vergroten van kennis en/of het stimuleren van persoonlijke groei? Zijn er samenwerkingsverbanden met culturele instellingen of kunstenaars/makers? Maar ook: Wat is de rol van de kunstvakdocent? Hoe worden de leeropbrengsten van de leerlingen gewaardeerd en beoordeeld?

Informatie en inspiratie

Dit voorbeeldleerplan is tot stand gekomen op basis van literatuuronderzoek. Ook zijn docenten kunstvakken en cultuurcoördinatoren schriftelijk en mondeling bevraagd en zijn schoolportretten bestudeerd.

De inhoudelijke onderlegger en leidraad voor dit voorbeeldleerplan is het onderwijskundig model '[curriculair spinnenweb](#)'. Daarnaast verwijzen we naar het stappenplan in het [Startdocument Visie en beleid](#).

Het ontwikkelen van een leerplan

Hulpmiddelen

Bij de uitwerking van een schooleigen leerplan voor het onderdeel talentontwikkeling kunst en cultuur kan de school gebruik maken van verschillende hulpmiddelen.

Het curriculaire spinnenweb (Van den Akker, 2003) geeft inzicht in de samenhang van verschillende onderdelen van een leerplan. In het model is elk onderdeel voorzien van een leerplankundige vraag. Het nadenken over dergelijke vragen is voor de school een wezenlijk deel van het ontwerpproces¹. In het model staat de rationale centraal. Het gaat hierbij om het antwoord op de 'waartoe-vraag'. Waartoe wordt er geleerd, wat is de visie op onderwijs van de school/vaksectie hierop? Pragmatischer geformuleerd: waartoe leren de leerlingen: over welke bagage (vaardigheden, kennis, attitude) moeten leerlingen na het leerproces beschikken? De antwoorden van de school/vaksectie successievelijk op al deze leerplankundige vragen van het spinnenweb formuleert, vormen de ingrediënten van het uiteindelijke leerplan.

Figuur 1. Het curriculaire spinnenweb

¹ Zie voor meer informatie en toolkit ook: <http://www.cursuscurriculumontwerp.slo.nl/>

Het [Startdocument visie en beleid vo](#) heeft als inhoudelijke onderlegger het curriculaire spinnenweb. Het Startdocument kan de school gebruiken om in zes stappen te komen tot een eerste ruwe schets en de contouren van een leerplan. We noemen ze hier kort.

- Stap 1. Visie op talentontwikkeling
- Stap 2. Visie op talent in kunst & cultuur
- Stap 3. Keuze voor disciplines
- Stap 4. Doorgaande leerlijn
- Stap 5. Samenwerkingsverbanden
- Stap 6. Maak het plan af / Eindresultaat²

Beknpte weergave en aanvulling op Stappenplan visie en beleid

Stap 1. Visie op talentontwikkeling

TIP: Sluit zoveel mogelijk aan bij de visie die de school heeft geformuleerd op het gebied van talentontwikkeling (algemeen). Hoe denkt het team over deze visie? Wat zijn krachtige ingrediënten die beslist moeten terugkomen in de visie op talentontwikkeling in kunst & cultuur?

Stap 2. Visie op talent in kunst & cultuur

TIP: Maak gebruik van onderstaand kwadrant bij het formuleren van een visie talentontwikkeling in kunst & cultuur.

TIP: Gebruik ter inspiratie wat andere scholen als visie geformuleerd hebben.

Bijvoorbeeld:

- Talentontwikkeling binnen kunst & cultuur geeft alle leerlingen gelegenheid om hun creativiteit, hun talenten en hun kijk op de wereld te ontwikkelen.
- Talentontwikkeling binnen kunst & cultuur levert een belangrijke bijdrage aan de algemene en persoonlijke ontwikkeling van de leerling.

² Zie ook [brochure Stappenplan basisonderwijs](#)

- Talentontwikkeling binnen kunst & cultuur biedt de bovengemiddeld getalenteerde leerling faciliteiten om zijn eigen leerroute te ontwerpen en uit te voeren.

Zie ook:

- <http://kunstcultuur.slo.nl/talentontwikkeling-binnen-kunst-en-cultuur-en-het-leerplan/talentontwikkeling-in-de-praktijk>
- <https://talentstimuleren.nl/onderwijs/vmbo/schoolportretten-vmbo>
- <https://talentstimuleren.nl/onderwijs/vmbo/vmbo-talentstromen/kunst-en-cultuur>

Stap 3. Keuze voor disciplines

TIP: Begrens eerst de factor tijd voor talentontwikkeling en start pas daarna met het kiezen van de verschillende kunstdisciplines en inhoudelijke programmering. Hoeveel tijd mag de leerling aan talentontwikkeling besteden? Krijgen de leerlingen de mogelijkheid tot het volgen van een x-aantal uren per week? Gaat het om een eenmalige talentweek? Is er per periode een dag per week beschikbaar of...?

TIP: Bekijk en overweeg gedachtegoed en geformuleerde visies op het gebied van talentontwikkeling van andere scholen bij de keuze voor disciplines binnen het eigen aanbod.

Enkele voorbeelden:

- Het extra talent-aanbod sluit aan op de al aanwezige reguliere kunstvakken van de school; de programmering is gericht op het verkennen van nieuwe/andere materialen of op het werken vanuit vrijere opdrachten.
- De vaksectie kiest voor een meer interdisciplinair aanbod tijdens de wekelijkse talentlessen.
- Tijdens de jaarlijkse talentweek kiest de leerling zoveel mogelijk zelf zijn eigen disciplines, thema's, opdrachten en materialen.
- Tijdens de talentklas kan de leerling kiezen uit (al dan niet geprogrammeerde) combinaties van disciplines zoals mode en technologie, kunstenaars en (hun impact op) wetenschap, architectuur en design, urban art, wereldliteratuur en film.

Stap 4. Doorgaande leerlijn

TIP: Kijk eens bij het overzicht [Kritische succesfactoren](#) bij talentontwikkeling. Het werken vanuit een doorgaande leerlijn is een kritische succesfactor bij zowel het ontdekken als het ontwikkelen van talent. De leerlijn kan aangevuld worden door het uitvoeren van extra activiteiten, zoals bijvoorbeeld het meedoen aan regionale projecten of landelijke wedstrijden.

Stap 5. Samenwerkingsverbanden

TIP: Samenwerking met culturele instellingen is succesfactor nummer 1 bij het ontwikkelen van talent. Met wie gaat u samenwerken? Hoe gaat de uitwisseling van informatie tussen school en culturele instelling eruitzien? Hoe kan de leerling optimaal profiteren van zowel onderwijs op school als bij culturele instellingen?

TIP: Maak minimaal een keer per jaar een afspraak (als dat aan de orde is) met een medewerker van de culturele instelling en evalueer de programmering van workshops en activiteiten, de samenwerking tussen school en instelling, de leeropbrengsten en ervaringen van leerlingen.

Stap 6: Maak het plan af / Eindresultaat

TIP: Werk als gezamenlijke vaksectie kunstvakken aan dit stappenplan; het kan het teamgevoel versterken en helpt bij het vergroten van draagvlak voor het tot stand komen van een traject talentontwikkeling.

TIP: Bespreek het startdocument met de schoolleiding voordat de vaksectie kunstvakken begint met de ontwikkeling van het leerplan.

Beginsituatie school

Bij de formulering van een schooleigen leerplan op het gebied van talentontwikkeling kunst & cultuur (onderbouw vo) is het van belang om rekening te houden met:

- **De inhoud van de vijf kerndoelen voor het leergebied kunst & cultuur onderbouw vo**
 - Kerndoel 48: Produceren van kunst
 - Kerndoel 49: Eigen kunstzinnig werk presenteren
 - Kerndoel 50: Leren kijken en luisteren naar kunst
 - Kerndoel 51: Verslag doen van ervaringen
 - Kerndoel 52: Reflecteren op kunstzinnig werk
- **Het reguliere schooleigen aanbod van kunstvakken in de onderbouw**

Het leergebied kunst & cultuur onderbouw vo omvat alle kunstdisciplines. Denk hierbij aan bijvoorbeeld beeldende vorming (tekenen, handvaardigheid, fotografie, film, audiovisuele vorming), dans, drama en muziek.

Bij het nadenken over de visie op talentontwikkeling binnen kunst & cultuur, kan het een bewuste keuze van de vaksectie zijn om bij het starten van eventuele talentklassen aan te sluiten bij het al aanwezige reguliere aanbod van kunstvakken of juist daarvan af te wijken.
- **De visie van eigen school op het gebied van talentontwikkeling**

Indien de school al een visie op talentontwikkeling (algemeen) heeft ontwikkeld, is het belangrijk om die te betrekken bij de formulering van een visie die specifiek gericht is op talentontwikkeling binnen kunst & cultuur. Zie ook de [schoolportretten](#) op de website.

Voorbeelden van algemene visies zijn:

- De school vindt het belangrijk dat elke leerling wordt gestimuleerd en ruimte krijgt om vermoede en onvermoede talenten te ontwikkelen.
- De school streeft ernaar om alle leerlingen kansen en gelegenheid te bieden om de eigen talenten te ontdekken.
- De school staat voor optimale talentontwikkeling. Daarom zet ze in op activiteiten die leerlingen helpen hun kansen wat dit betreft te benutten, zoals activiteiten die tot doel hebben het zelfvertrouwen, lef, doorzettingsvermogen, de nieuwsgierigheid, zelfsturing en bijvoorbeeld eigen verantwoordelijkheid van leerlingen te vergroten.
- De school vindt het belangrijk om ruimte te bieden voor ieders talent; leidraad voor de leerling is STOEI (stimuleren talent op eigen initiatief)

Voorbeeldleerplan Talentontwikkeling kunst & cultuur vo

Dit voorbeeldleerplan is uitgewerkt voor de onderbouw van de fictieve vo-school het **Leyster College**.

De inhoudelijke onderlegger van dit leerplan is het eerder (zie 1.1.) besproken curriculaire spinnenweb. Dit spinnenweb is een metafoor voor een ingenieus web van elkaar beïnvloedende factoren en laat de integrale samenhang tussen verschillende leerplanonderdelen zien. De onderdelen zijn als het ware met elkaar verbonden door (spinnenweb)draden: wanneer er bij een onderdeel iets verandert dan 'trilt' dat door in het hele web en heeft dat impact op de rest. De visie bevindt zich middenin het web en is het centrale vertrekpunt bij verdere leerplanontwikkeling,

Elk onderdeel uit dit model is hieronder voorbeeldmatig uitgewerkt en kan ter informatie en inspiratie gebruikt worden bij de formulering van een schooleigen leerplan.

Visie op talentontwikkeling

Algemeen: Het Leyster College streeft ernaar om alle leerlingen veiligheid, ruimte en mogelijkheden te bieden om de eigen talenten te ontdekken en te leren ontwikkelen. Niet alleen tijdens de reguliere schoolvakken maar ook daarbuiten zoals tijdens talentlessen, projectweken, excursies, (maatschappelijke) stages, schoolkampen en werkweken.

Kunst & Cultuur: Talentontwikkeling K&C is er bij het Leyster College op gericht om alle leerlingen extra te verleiden, te stimuleren en uit te dagen om ook eens andere (kunst)activiteiten te ontplooiën, andere materialen te gebruiken, niet alleen individueel maar ook in groepsverband te werken of uit te gaan van vrije(re) opdrachten. Plezier ervaren om activiteiten binnen K&C uit te voeren is een wezenlijk deel van de visie op talentontwikkeling. Dit alles zal bij de leerling kunnen leiden tot o.a. een groter zelfvertrouwen, een (meer) positief zelfbeeld en beter zicht op de eigen affiniteiten, interesses, talenten en mogelijkheden. Talentontwikkeling is een doorlopend proces van talenten ontdekken en talenten ontwikkelen en vice versa.

*De school heeft gekozen voor een combinatie van twee scenario's uit het [kwadrant](#), namelijk het scenario *Ontdek je talent*, en het scenario *Verdiep je talent*. De vaksectie heeft naast de visie op talentontwikkeling voor elke jaarlaag (klas 1, klas 2, klas 3) een motto (als onderlegger bij de verdere uitwerking van leerdoelen en activiteiten) geformuleerd.*

Leerdoelen

Het leren tijdens de talentlessen (LC-uren of Leyster-uren) in de onderbouw is gericht op het ontdekken, verkennen en ontwikkelen van talenten van leerlingen op het gebied van kunst & cultuur.

Leerlingen die hun talent op het gebied van bijvoorbeeld muziek of dans al hebben ontdekt kunnen de LC-uren gebruiken om bijvoorbeeld op zoek te gaan naar de juiste coaching en begeleiding van externe professionals. Ook kunnen zij de talentlessen gebruiken om zich voor te bereiden op eventuele audities voor vooropleidingen.

Focus en motto per jaarlaag:

- klas 1 Verrassen; focus op jezelf
 - klas 2 Verfijnen; focus op interactie met anderen
 - klas 3 Verankeren; focus (weer) meer op jezelf
- (o.a. door oriëntatie op mogelijke profielkeuze en/of eventuele vooropleiding)

Leerinhoud

Leerinhouden van de LC-uren zijn gericht op:

- Het verkennen en vergroten van: K&C-vaardigheden, attitude (persoonsvorming: meer inzicht in jezelf krijgen, versterken zelfvertrouwen en positief zelfbeeld etc.), kennis (van zelfkennis tot kennis van K&C).
- Andere kunstdisciplines (naast de reguliere kunstvakken) zoals mode, design, grafische vormgeving, fotografie.
- Andere thema's (zoals Streetwise - Street Art, Community Art - World Art).
- Nieuwe en/of andere technieken en materialen (digitaal, textiel, duurzame/kosteloze materialen).
- Het bijhouden van het zogenoemde Talentfolio. Op het Leyster College wordt dit Talentfolio gebruikt als ontwikkelings- en presentatieportfolio en geeft een beeld van zowel (eind)producten als (groei)proces. De leerlingen gebruiken dit formulier om te reflecteren op hun eigen ervaringen met en tijdens de talentlessen. Ook kunnen ze er bijvoorbeeld foto's van werkstukken plaatsen.

Leeractiviteiten

Tijdens de LC-lessen kunnen:

- leerlingen experimenteren en samenwerken met kunstenaars en makers (bijvoorbeeld tijdens workshops);
- leerlingen eigen producten en producties maken.

Docentrollen

- Tijdens de talentlessen op het Leyster College zijn de kunstvakdocenten zowel expert (in eigen kunstdiscipline) als talentcoach (door het scouten, stimuleren, ondersteunen van leerlingen).
- De docenten werken minimaal een keer per jaar samen met externe kunstenaar/makers.
- Externe kunstenaars/makers zijn tijdens de Leyster-uren zowel expert als (gast)docent.

Bronnen en materialen

- Tijdens de LC-lessen kunnen de leerlingen nieuwe en/of andere technieken en materialen uitproberen (textiel, duurzame/kosteloze materialen of digitaal werken).

Groeperingsvormen

- Tijdens de LC-lessen worden de leerlingen zoveel mogelijk uit hun eigen klasverband gehaald en geplaatst in groepen binnen de gehele jaarlaag. Indien het rooster het toelaat kunnen de leerlingen uit klas 1 en klas 2 gemengd worden.
- Tijdens de LC-lessen werken de leerlingen afwisselend individueel en in subgroepen.
- Leerlingen uit klas 3 hebben de ruimte voor vrije opdrachten (subgroepjes), voor een individueel maatwerktraject (bijvoorbeeld m.b.t. muziek, dans of theater) of kunnen aanhaken bij de LC-lessen van klas 1 en klas 2.

Leeromgeving (Plaats)

- De LC-lessen kunnen zowel binnen de school als extern plaatsvinden (bijvoorbeeld tijdens een workshop bij een culturele instelling of tijdens excursies).

Tijd

- Het Leyster College heeft voor talentlessen in de onderbouw 2 blokuren (100 minuten) per week beschikbaar. Het gaat hierbij om gemiddeld 40 lesweken per jaar, verdeeld over drie periodes.
- Tijdens periode 3 zal een LC-dag (talentdag) plaatsvinden zodat er meer ruimte is voor het volgen van (externe) workshops en/of het organiseren van een excursie en/of het aan elkaar presenteren van talentprocessen, talentproducten en talentproducties.

Toetsing (waardering en beoordeling)

- De leerlingen houden gedurende het talenttraject in de onderbouw (tijdens de LC-uren) een individueel Talentfolio bij. Dit Talentfolio fungeert als ontwikkelings- en presentatieportfolio en geeft een beeld van zowel (eind)producten als (groei)proces. Het Talentfolio bevat een aantal standaardvragen voor de leerling en ruimte voor visuele verslaglegging (evt. kan de school kiezen voor een digitale versie).
- Per periode zijn er feedbackrondes (m.b.t. product en proces) die leerlingen in subgroepjes uitvoeren. Een keer per jaar is er een talentgesprek (LC-gesprek) tussen leerling en docent.
- Binnen het Leyster College wordt de opdrachten en activiteiten tijdens het talenttraject gewaardeerd met een onvoldoende, voldoende of goed.

Voorbeeld van de verdere invulling van de leerlijn Talentontwikkeling binnen kunst & cultuur op het Leyster College

Toelichting:

In drie schema's wordt een visueel overzicht gegeven van de leerlijn zoals die op het Leyster College uitgewerkt is.

Een leeg schema is als bijlage 2 in deze publicatie opgenomen, zodat de school er zelf mee aan de slag kan.

Schema A: Focus en accenten

Het Leyster College heeft voor de onderbouw (klas 1 tot en met 3) een leerlijn voor talentontwikkeling binnen kunst & cultuur uitgewerkt. Per leerjaar staan de verschillende accenten aangegeven.

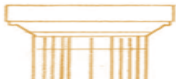
Schema B: Disciplines in overzicht

- Uitgangspunt is een tweejarige programma-cyclus. De programmering loopt vanuit klas 1 door naar klas 2.
- Er zijn twee (talent)stromen, namelijk Atelier en Podium. Voor de Ateliervakken is er een thematische aanpak, de Podiumvakken zijn gericht op vakspecifieke vaardigheden (theater, dans, muziek).
- Klas 1: Focus op jezelf (thema: Ik en mijn omgeving; Street Art)
- Klas 2: Focus op anderen (thema: Interactie met anderen; World Art)
- Klas 3: Focus (weer) meer op jezelf (thema: Mijn plek in de wereld?)
In klas 3 hebben de leerlingen de mogelijkheid tot het uitvoeren van vrije opdrachten, individueel maatwerk (I'M) of aanhaken bij programma-aanbod klas 1 en klas 2.

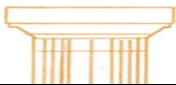
Schema C: Coaching en waardering

- Per periode zijn er feedbackrondes (m.b.t. product en proces) die leerlingen in subgroepjes uitvoeren aan de hand van het **Talentfolio (TF)**
- Een keer per jaar is er een talentgesprek (**LC-gesprek**) tussen leerling en docent.
- Binnen het Leyster College worden de opdrachten en activiteiten tijdens het talenttraject gewaardeerd met een onvoldoende, voldoende of goed.

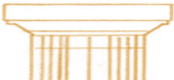
Schema A. Talentontwikkeling kunst & cultuur: focus en accenten

	Periode 1 	Periode 2 	Periode 3
Klas 3			Verankeren Focus (weer) meer op jezelf
Klas 2		Verfijnen Focus op interactie met anderen	
Klas 1	Verrassen Focus op jezelf		

Schema B. Disciplines in overzicht

	Periode 1 	Periode 2 	Periode 3
Klas 3	Thema jaar 3: Mijn plek in de wereld? IM Individueel Maatwerk	IM Individueel Maatwerk	IM Individueel Maatwerk
Klas 2	Thema jaar 2: Interactie met anderen (World Art) Podiumvakken Muziek Ateliervakken Community Art	Ateliervakken Architectuur Podiumvakken Dans	Podiumvakken Theater Ateliervakken ECO-kunst
Klas 1	Thema jaar 1: Ik en mijn omgeving (o.a. Street Art) Ateliervakken Mode & accessoires Podiumvakken Theater	Podiumvakken Muziek Ateliervakken Grafische vormgeving	Ateliervakken Design Podiumvakken Dans

Schema C: Coaching en waardering

	Periode 1	Periode 2	Periode 3
Klas 3	 Thema jaar 3: Mijn plek in de wereld?	 LC-gesprek TF	
Klas 2	Thema jaar 2: Interactie met anderen (World Art) TF	TF	LC-gesprek TF
Klas 1	Thema jaar 1: Ik en mijn omgeving (o.a. Street Art) T F TF	TF	LC-gesprek TF

Bijlagen

- Talentfolio
- Voorbeeldwerkblad om leerlijn verder invulling te geven

Bijlage 1 Talentfolio

Focus op talentontwikkeling; Eerst eens even afstemmen.	
Ik vind dat ik over de volgende talenten beschik:	
Ik zou wel willen beschikken over de volgende talenten: Omdat:	
Tijdens de talentlessen Kunst & Cultuur zou ik het volgende willen onderzoeken en/of leren:	
Mijn persoonlijke leerdoelen hierbij zijn:	

Leerjaar 1

(NB: Dit schema is ook te gebruiken voor leerjaar 2):

Periode 1	
- Het heeft mijn voorkeur om de talentlessen te starten met: - Atelier, omdat: - Podium, omdat	
Tijdens de talentlessen Kunst & Cultuur zou ik het volgende willen onderzoeken en/of leren:	
Mijn persoonlijke leerdoelen hierbij zijn:	
Mijn ervaringen en bevindingen:	
Ik heb het volgende ontdekt over mijn talenten:	
Terugkijkend ben ik het meest tevreden over: Omdat:	
Ik zou komende periode het volgende anders doen: Omdat:	
Waardevolle opmerkingen:	

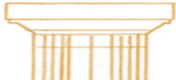
Periode 2	
- Ik onderzoek het volgende bij: (of) Atelier, omdat: (of) Podium, omdat:	
Mijn persoonlijke leerdoelen hierbij zijn:	
Mijn ervaringen en bevindingen:	
Ik heb het volgende ontdekt over mijn talenten:	
Terugkijkend ben ik het meest tevreden over: Omdat:	
Komende periode zou ik het volgende anders doen: Omdat:	
Waardevolle opmerkingen:	

Periode 3	
- Ik onderzoek het volgende bij: (of) Atelier, omdat: (of) Podium, omdat:	
Mijn persoonlijke leerdoelen hierbij zijn:	
Mijn ervaringen en bevindingen:	
Ik heb afgelopen jaar het volgende ontdekt over mijn talenten:	
Terugkijkend ben ik het meest tevreden over: Omdat:	
Volgend jaar zou ik verder willen gaan met: Omdat:	
Waardevolle opmerkingen:	

Afstemming met docent op:

- [Talenten ontdekken](#)
- [Talenten ontwikkelen](#)

Bijlage 2 Voorbeeldschema om leerlijn verder invulling te geven

	Periode 1	Periode 2	Periode 3
			
Klas 3			
Klas 2			
Klas 1			

SLO heeft als nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling een publieke taakstelling in de driehoek beleid, praktijk en wetenschap. SLO heeft een onafhankelijke, niet-commerciële positie als landelijke kennisinstelling en is dienstbaar aan vele partijen in beleid en praktijk.

Het werk van SLO kenmerkt zich door een wisselwerking tussen diverse niveaus van leerplanontwikkeling (stelsel, school, klas, leerling). SLO streeft naar (zowel longitudinale als horizontale) inhoudelijke samenhang in het onderwijs en richt zich daarbij op de sectoren primair onderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs. De activiteiten van SLO bestrijken in principe alle vakgebieden.

Piet Heinstraat 12
7511 JE Enschede

Postbus 2041
7500 CA Enschede

T 053 484 08 40
E info@slo.nl
www.slo.nl

 [company/slo](https://www.linkedin.com/company/slo)

 [SLO_nl](https://twitter.com/SLO_nl)

slo